

Examen VWO
2010

tijdvak 1
maandag 17 mei
9.00 - 12.00 uur

Nederlands

tevens oud programma

Nederlands

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 20 vragen en een samenvattingsopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 47 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Maatwerk contra kuddegeest

- 1p 1 Wat is de belangrijkste functie van de eerste alinea van de tekst 'Maatwerk contra kuddegeest'?

De eerste alinea

- A bevat de centrale vraagstelling van de tekst.
- B geeft de hoofdgedachte van de tekst.
- C geeft een korte samenvatting van het vervolg van de tekst.
- D noemt de directe aanleiding voor het schrijven van de tekst.

De tekst kan door middel van onderstaande kopjes in vier achtereenvolgende delen worden onderverdeeld:

- 1 Idealisme onder huidige twintigers: historische achtergrond
- 2 Een aantal kenmerken van dit idealisme
- 3 Beoordeling van dit idealisme
- 4 Conclusie

- 1p 2 Bij welke alinea begint deel 2, 'Een aantal kenmerken van dit idealisme'?

- 1p 3 Bij welke alinea begint deel 3, 'Beoordeling van dit idealisme'?

"Het idealisme van hun ouders hebben ze, naar het lijkt, niet meegekregen."
(regels 22-24)

- 1p 4 Wat is de belangrijkste functie van deze zin binnen alinea 2?

Binnen alinea 2 vervult deze zin vooral de functie van een

- A argument.
- B conclusie.
- C gevolg.
- D verklaring.
- E voorbeeld.

"Fundamentalisme, xenofobie, werkloosheid en politiek getinte moordaanslagen: het nieuws was opeens op de hoek van de straat te vinden en eiste van iedereen, jong of oud, een standpunt. De jonge generatie van, inmiddels, twintigers moest een inhaalslag maken." (regels 69-76)

- 1p 5 Van welk type redenering is in deze passage sprake?

Van een redenering op basis van

- A nut.
- B oorzaak en gevolg.
- C overeenkomst of vergelijking.
- D voorbeeld.
- E voor- en nadelen.

“Dat is heel begrijpelijk, want de laatste jaren is duidelijk geworden dat sommige idealen – zoals complete vrijheid van meningsuiting en een vreedzame multiculturele samenleving – moeilijk verenigbaar zijn.” (regels 146-151)

- 1p **6** Van welk type argument wordt hier gebruikgemaakt?
- A een emotie
  - B een ervaring
  - C een gevolg
  - D een nadeel
  - E een vergelijking

“Ze gaat naar een hip feest Dance4life (Start dancing, Stop aids), vraagt op 3FM plaatjes aan tegen landmijnen en organiseert – zonder enige ironie – een Diner tegen Honger.” (regels 161-165)

- 1p **7** Waarom is de toevoeging “zonder enige ironie” kennelijk vermeldenswaard?
- A Omdat twintigers blijkbaar bang zijn dat anderen dergelijke acties niet helemaal serieus zullen nemen.
  - B Omdat twintigers blijkbaar minder gevoel voor spot hebben wanneer het om activiteiten voor het goede doel gaat.
  - C Omdat twintigers blijkbaar willen onderstrepen dat het onderwerp van hun actie de wereldhongersnood is.
  - D Omdat twintigers het blijkbaar niet ongepast vinden om uitgebreid te gaan eten met als doel andermans honger te bestrijden.

Van het idealisme van de huidige twintigers wordt een aantal kenmerken genoemd die tot drie hoofdkenmerken zijn terug te voeren:

- 1 individualisme
- 2 pragmatisme
- 3 consumentisme.

- 1p **8** Welk kenmerk wordt benadrukt in alinea 6?
- 1p **9** Welke van onderstaande alinea's bevat verwijzingen naar zowel individualisme, pragmatisme als consumentisme?
- A alinea 5
  - B alinea 8
  - C alinea 9
  - D alinea 13
- 1p **10** Citeer de zin uit alinea 8 die het duidelijkst het pragmatisme tot uitdrukking brengt.

In de tekst wordt het inzicht in de toestand van de wereld van de huidige twintigers vergeleken met het inzicht in de toestand van de wereld van de vorige generatie.

- 1p 11 Welke van onderstaande uitspraken drukt het beste uit wat de tekst over het inzicht van beide generaties zegt?
- A Beide generaties zijn min of meer dezelfde politieke en maatschappelijke opvattingen toegedaan en delen hetzelfde idealisme.
  - B De huidige twintigers hebben te laat goed inzicht in maatschappelijke problemen verworven, en hun denkbeelden zijn diffuus.
  - C Het is niet vast te stellen dat de huidige twintigers minder inzicht in maatschappelijke kwesties hebben dan de vorige generatie.
  - D Het ontbreekt beide generaties aan voldoende inzicht in maatschappelijke problemen om deze doeltreffend op te kunnen lossen.

Het idealisme van de oudere generatie en het idealisme van de huidige twintigers verschillen van elkaar.

- 3p 12 Noem drie typische kenmerken van het idealisme van de oudere generatie zoals in de tekst beschreven.

Alinea's kunnen verschillende functies ten opzichte van elkaar hebben, zoals: aanleiding, argument, conclusie, gevolg, nuancering, tegenstelling, verklaring, voorbeeld, weerlegging, uitwerking.

- 2p 13 Welke twee functies heeft alinea 12 ten opzichte van alinea 11?

- 1p 14 Welke houding ten opzichte van de vorige generatie idealisten spreekt *in de context van dit artikel* het meest uit woorden als 'kuddegeest' (titel), 'de hanenkam' of 'geitenwollen sokken van de toenmalige wereldverbeteraars' (regels 211-213) en 'kuddedieren' (regels 254)?

- A geringschatting
- B medelijden
- C vertedering
- D walging

- 1p 15 Welke van onderstaande beweringen zijn juist, gelet op de inhoud van de alinea's 10 tot en met 12?

In dit tekstdeel

- 1 wordt begrip getoond voor de eis van huidige twintigers dat verantwoorde producten ook aantrekkelijk moeten zijn.
- 2 wordt gesteld dat alternatieve kleding niets met idealisme te maken heeft.
- 3 wordt gesteld dat individualisme en pragmatisme werkelijk idealisme uitsluiten.
- 4 wordt tegengesproken dat consumerend welzijn zonder persoonlijke offers te mager is.

- A 1 en 2 zijn juist
- B 1 en 4 zijn juist
- C 2 en 3 zijn juist
- D 3 en 4 zijn juist

- 1p 16 Hoe kan de tekst 'Maatwerk contra kuddegeest' qua tekstsoort het beste worden getypeerd?
- A Als een combinatie van een activerende tekst en een beschouwing.
  - B Als een combinatie van een beschouwing en een betoog.
  - C Als een combinatie van een betoog en een activerende tekst.
  - D Als een combinatie van een uiteenzetting en een betoog.
- 1p 17 Welke van onderstaande zinnen geeft het best de hoofdgedachte van de tekst 'Maatwerk contra kuddegeest' weer?
- A De huidige twintigers doen meestal pas aan liefdadigheid wanneer ze daar zelf veel voordeel bij hebben; ze zijn dan ook minder idealistisch dan de vorige generatie.
  - B Doordat de twintigers van nu in de jaren '90 zijn opgegroeid in zorgeloze welstand, zijn ze minder ingesteld om persoonlijke offers te brengen voor het goede doel.
  - C Het apolitieke 'consumerend weldoen' van de netwerkgeneratie levert in de praktijk soms meer op dan het idealisme van de vroegere wereldverbeteraars.
  - D Het op maat gesneden idealisme van de huidige twintigers is anders, maar doet niet per se onder voor het groepsgebonden idealisme van vorige generaties.
- 1p 18 Wat is, gelet op de strekking van de gehele tekst, de beste uitleg van de titel 'Maatwerk contra kuddegeest'?
- A De twintigers van nu bepalen zelf welk goed doel ze van belang vinden; de vorige generatie volgde de gedachtegang van de grote groep.
  - B De twintigers van nu formuleren hun idealen heel precies; voor de vorige generatie was idealisme niet verbonden aan specifieke, concrete idealen.
  - C De twintigers van nu vinden dat idealisme behoort tot ieders privéterrein; de vorige generatie vond dat je je idealisme tijdens demonstraties moest uitdragen.
  - D De twintigers van nu vinden dat idealisme goed verenigbaar is met een dure levensstijl; de vorige generatie vond een sobere levensstijl beter bij idealisme passen.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

tekstfragment 1

(1) Het engagement is terug van weggeweest – vraag alleen niet hoe. Het nieuwe engagement lijkt verdacht veel op de ouderwetse liefdadigheid: je doet het om jezelf beter te voelen – met het verschil dat je er nu niet eens meer je portemonnee voor hoeft te trekken! Jij bent er niet voor de wereld, de wereld is er voor jou. En daar moet de wereld beter van worden.

(2) Het zou onzinnig zijn te beweren dat idealisme vroeger helemaal niet egocentrisch was. Maar het idealisme van tegenwoordig is van het nieuwe soort, het soort dat iedere inhoudelijkheid overboord zet in naam van de klantvriendelijkheid. Dat de boodschap wel eens verloren zou kunnen gaan en uiteindelijk alleen maar dient om het ego van de welvarende burger te strelen, is echt heel achterlijk gedacht. Er is sprake van een nieuwe zelfgenoegzaamheid: denken dat je de wereld verbetert als je er zelf beter van wordt.

naar: Bas Heijne, De burger als potentaat, NRC Handelsblad sept/okt 2005

In de tekst 'Maatwerk contra kuddegeest' staat in alinea 11 dat idealisme vraagt om persoonlijke offers (regels 197-198).

- 3p **19** Waaruit blijkt dat Heijne (zie tekstfragment 1) dit standpunt deelt? Gebruik voor je antwoord maximaal 30 woorden.
- 2p **20** Wat is het oordeel van Heijne (zie tekstfragment 1) over het hedendaagse idealisme? Gebruik voor je antwoord maximaal 15 woorden.

Tekst 2 De liefde tot zijn land is ieder aangeboren ...

- 21p **21** Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal **200** woorden van de tekst 'De liefde tot zijn land is ieder aangeboren ...' Zorg ervoor, dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.
- Uit je samenvatting moet duidelijk worden:
- welke overeenkomsten er zijn tussen de identiteit van het gezin en de natie;
  - welk gevaar zich voordoet op het niveau van de identiteit van de natie;
  - welke factoren dit gevaar beperken en waardoor deze factoren remmend werken;
  - met welke redenering kosmopolitisme geen alternatief wordt gevonden voor de behoefte aan een nationale identiteit;
  - wat wordt geconcludeerd ten aanzien van het trots zijn op de eigen nationale identiteit.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.